

Vedlegg til sak 39/25

Notat til Kontrollutvalget i Røros kommune

Dato: 11.09.2025
Arkivsaknr: 25/298-5

Vurdering - forholdet mellom kommunestyrets vedtak om utbytte i eierskapsmelding og faktisk vedtak om utbytte i selskapets eierorgan

Vurdering av ordførers fullmakt i forbindelse med utbytteforventning i Ren Røros AS

1. Bakgrunn

Det bemerkes at Røros kommune vedtok sin utbyttepolitikk for Ren Røros før kommunen ble registrert i ROBEK. Dette tydeliggjør at utbyttepolitikken ble etablert under andre økonomiske forutsetninger. Innkallingen til generalforsamlingen kom etter forrige møte i kommunestyret, og generalforsamlingen ble avholdt før neste møte, slik at ordfører hadde begrensede muligheter til å få størrelsen på utbytte forankret politisk i forkant.

Det er reist spørsmål om hvorvidt ordfører i Røros kommune hadde tilstrekkelig fullmakt til å fremme et konkret ønske om utbytte fra Ren Røros AS på generalforsamlingen 16. juni 2025, uten at dette var behandlet i kommunestyret eller formannskapet. Det vises til at årets utbytte (30 millioner kroner) avviker fra kommunens vedtatte utbyttepolitikk, og at saken ikke var politisk forankret i forkant.

2. Kommunelovens utgangspunkt

Kommunestyret er kommunens øverste organ, jf. kommuneloven § 5-3 første ledd. Det er kommunestyret som har det overordnede ansvaret for kommunens virksomhet, herunder eierskapsforvaltning. Myndighet kan delegeres til ordfører eller andre organer, men dette må skje eksplisitt eller gjennom vedtatte reglementer.

Ordfører har i utgangspunktet begrenset beslutningsmyndighet, jf. kommuneloven § 6-1, og kan ikke treffe vedtak i prinsipielle saker uten særskilt fullmakt.

3. Fullmaktslæren og avtaleloven

Etter avtaleloven §§ 10 og 18 kan en representant binde en juridisk person gjennom uttrykkelig, stilltiende eller stillingsbasert fullmakt. Ordfører kan således ha en stillingsfullmakt til å representere kommunen i generalforsamlinger, jf. også kommunens delegeringsreglement.

Fullmakten må tolkes i lys av kommunens interne føringer. Dersom det foreligger vedtatt utbyttepolitikk eller eierskapsmelding som forutsetter politisk behandling, kan ikke ordfører ensidig fravike dette uten ny politisk forankring.

4. Aksjeloven og generalforsamlingens rolle

Etter aksjeloven § 5-1 er generalforsamlingen selskapets øverste organ. Kommunen som eier kan fremme forslag gjennom sin representant, men aksjeloven § 8-2 fastsetter at utbytte bare kan vedtas innenfor rammen av styrets forslag eller med dets samtykke.

Det er derfor ikke ordførers forslag alene som avgjør utbyttet, men kommunens rolle som

dominerende eier gir stor innflytelse. Dette forsterker behovet for at kommunens posisjon er politisk forankret.

5. Eierskapsmelding og utbyttepolitikk

Røros kommunes eierskapsmelding slår fast at kommunen skal ha et bevisst og aktivt forhold til sine eierskap, og at kommunestyret er eier. Det fremgår også at kommunen har finansielle, næringspolitiske og samfunnspolitiske mål med eierskapet i Ren Røros AS.

Utbyttepolitikken vedtatt 5. september 2023 fastsetter et faste intervall for utbytte (5–10 mill. kr til 45 % EK, deretter 10–15 mill. kr). Å fremme et ønske om 30 mill. kr i utbytte uten politisk behandling avviker fra denne politikken, og burde derfor vært behandlet i kommunestyret.

6. Kontrollutvalgets rolle

Etter kommuneloven § 23-2 bokstav d skal kontrollutvalget føre kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Dette inkluderer å vurdere om politisk ledelse, herunder ordfører har operert innenfor sine fullmakter. Det er kun kommunestyrets politiske prioriteringer som kontrollutvalget ikke skal vurdere.

7. Vurdering

Det er grunn til å stille spørsmål ved om ordfører hadde tilstrekkelig fullmakt til å fremme et konkret utbytteønske på 30 millioner kroner i generalforsamlingen i Ren Røros AS, uten forutgående behandling i kommunestyret. Dette gjelder særlig fordi forslag til utbytte og vedtatt utbytte avviker fra vedtatt utbyttepolitikk i eierskapsmeldingen, saken er derfor av prinsipiell karakter og burde vært politisk forankret.

Likevel legges det avgjørende vekt på følgende:

1. Kommunestyret ble i ettertid informert om størrelsen på utbyttet, og kommunestyret har ikke fremmet krav om politisk behandling eller fattet vedtak hvor det rettes kritikk mot ordfører. Denne etterfølgende aksept fra kommunestyret bør tillegges vekt i vurderingen av hvorvidt ordfører har handlet i strid med sine fullmakter eller kommunens eierskapspolitikk.
2. Røros kommune vedtok sin utbyttepolitikk for Ren Røros før kommunen ble registrert i ROBEK. Dette tydeliggjør at utbyttepolitikken ble etablert under andre økonomiske forutsetninger.
3. Innkallingen til generalforsamlingen og avholdelse av generalforsamlingen kom mellom to møter i kommunestyret, ordfører hadde derfor begrensede muligheter til å få størrelsen på utbytte forankret politisk.

8. Konklusjonen

Sekretariatet har utformet følgende forslag til vedtak, se uthevet skrift under:

Kontrollutvalget tar henvendelsen og sekretariatets vurdering til orientering, og konstaterer at det er reist prinsipielle spørsmål om ordførers fullmakt til å fremme konkrete utbytteønsker på vegne av kommunen i generalforsamling uten forutgående politisk behandling, men finner ikke grunnlag med den økonomiske situasjonen kommunen befinner seg i å fremme kritikk av ordfører. Kontrollutvalget oversender saken til kommunestyret med følgende anbefaling:

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem saker som gjelder utbyttepolitikk til kommunestyret slik at kommunestyret får anledning til å vurdere utbytteforventningen kommunalt eide selskaper i forkant av møter i eierorganet, særlig for de tilfeller hvor det er aktuelt å avvike fra den vedtatt eierskapspolitikken og spesielt med tanke på at gjeldende eierskapsmelding ble vedtatt før kommunen havnet på ROBEK.

Uavhengig av dette må kontrollutvalget, på selvstendig grunnlag, vurdere videre behandling av henvendelsen.

Sekretariatet har derfor lagt frem sak 39/25 uten forslag til vedtak, se saksfremlegget.

seniorrådgiver